

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Obdo/65/2020
Identifikačné číslo spisu: 1117226736
Dátum vydania rozhodnutia: 25.11.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Katarína Pramuková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:1117226736.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: Mediaprint - Kapa Pressgrosso, a.s., so sídlom Stará Vajnorská 9, 831 04 Bratislava, IČO: 35 792 281, zastúpeného advokátskou kanceláriou Advokátskou kanceláriou MCL, s.r.o., so sídlom Mostová 2, 811 02 Bratislava, IČO: 50 074 369, proti žalovanému: BEL - TRADE, s.r.o., so sídlom Harmincova 1/B, 841 01 Bratislava - mestská časť Karlová Vés, IČO: 35 795 476, zastúpeného advokátkou JUDr. Elenou Ľalíkovou, so sídlom Podbrezovská 34, 831 04 Bratislava, o zaplatenie 6 636,- eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 30Cb/126/2017, o dovolaní žalovaného proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 30. septembra 2019, č. k. 3Cob/82/2019-65, takto

rozhodol:

- I. Dovolanie odmieta.
- II. Žalobca má voči žalovanému nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) uznesením z 21. decembra 2018, č. k. 30Cb/126/2017-50 odmietol odpor podaný proti platobnému rozkazu okresného súdu z 31. januára 2018, č. k. 30Cb/126/2017-33 ako odpor podaný neoprávnenou osobou.

1.1. V odôvodnení uznesenia súd prvej inštancie poukázal na výpis z obchodného registra žalovaného, z ktorého vyplýva, že v mene spoločnosti konajú a podpisujú vždy dvaja konatelia spoločne tak, že k obchodnému menu spoločnosti pripoja svoje vlastnoručné podpisy. Konateľmi žalovaného sú Ing. E. M. a Y. I.. Okresný súd pritom zdôraznil, že v prípade, ak je konateľov viac, ide o kolektívny štatutárny orgán, u ktorého je potrebné určiť spôsob konania v mene spoločnosti, ktorý sa zapisuje aj do obchodného registra. Ak je v rámci spôsobu konania za právnickú osobu vyžadované konanie dvoch, prípadne viacerých osôb v postavení štatutárneho orgánu, je nevyhnutné, aby tento úkon za právnickú osobu vykonali všetky takto určené osoby v súlade so zápisom spôsobu konania v obchodnom registri. Keďže odpor proti platobnému rozkazu nebol podpísaný obidvoma konateľmi obchodnej spoločnosti žalovaného, nebol dodržaný určený spôsob konania v mene spoločnosti, súd prvej inštancie vyhodnotil, že odpor proti platobnému rozkazu bol podaný neoprávnenou osobou.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) uznesením z 30. septembra

2019, č. k. 3Cob/82/2019-65 napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správne.

2.1. V odôvodnení rozhodnutia krajský súd skonštatoval, že súd prvej inštancie postupoval správne, keď uviedol, že ak zo spôsobu konania za právnickú osobu sa vyžaduje úkon dvoch, prípadne viacerých osôb v postavení štatutárneho orgánu, je nevyhnutné, aby tento úkon za právnickú osobu vykonali všetky takto určené osoby v súlade so zápisom spôsobu konania v obchodnom registri. Vzhľadom k tomu odvolací súd dospel k záveru, že odpor proti platobnému rozkazu nebol podpísaný obidvomi konateľmi obchodnej spoločnosti žalovaného a dôvody uvádzané žalovaným v odvolaní nie sú spôsobilé privodiť zmenu napadnutého uznesenia súdu prvej inštancie.

3. Proti uzneseniu odvolacieho súdu podal dňa 10. januára 2020 dovolanie žalovaný, ktorým sa domáhal, aby dovolací súd napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ako aj uznesenie súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f/ Civilného sporového poriadku (ďalej aj „C. s. p.“) a zároveň aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.

3.1. Dovolateľ uviedol, že síce podľa okresného súdu nebol dodržaný určený spôsob konania v mene spoločnosti podľa príslušných ustanovení Obchodného zákonníka, správne však mal postupovať podľa § 161 ods. 3 posledná veta C. s. p. Poukázal pritom na skutočnosť, že v odvolaní predložil čestné vyhlásenie, z ktorého vyplýva súhlas druhého konateľa s podaným odporom, lebo to bolo v záujme spoločnosti. Ak mali konajúce súdy pochybnosti, či len jeden konateľ bol oprávnený na takýto úkon, nemohli bez ďalšieho odporu automaticky odmietnuť, ale mali vykonať dokazovanie za účelom zistenia, či s podaním odporu súhlasil aj druhý konateľ, pričom žalovaný poukázal na Komentár k Civilnému sporovému poriadku.

3.2. Podľa žalovaného úkon fyzickej osoby konajúcej za právnickú osobu môže byť štatutárnym orgánom schválený aj dodatočne, v dôsledku čoho sa zachová platnosť tohto procesného úkonu. Pritom nejde o zastúpenie, ale o konanie v mene právnickej osoby, takže dodatočné doloženie súhlasu opomenutého konateľa s odporom podpísaným len jedným konateľom zhojilo tento úkon. Odvolací súd však na ratihabíciu tohto konania neprihliadol, pričom svoj záver neodôvodnil. Dovolateľ zastáva názor, že nedostatok konania za právnickú osobu predstavuje rovnako ako nedostatok procesného splnomocnenia nedostatok podmienky konania, a tento nedostatok možno odstrániť postupom podľa § 68 a § 69 C. s. p.

3.3. Žalovaný zároveň označil súčasnú právnu úpravu priameho konania za právnickú osobu podľa ustanovenia § 72 C. s. p. za chybnú, pretože ak štatutárny orgán tvorí viac fyzických osôb, za právnickú osobu nemôže konať iba jedna osoba, ale všetky osoby, čo má podstatné praktické dôsledky, ktoré proces nezjednodušujú, ale ho naopak komplikujú.

4. Žalobca vo vyjadrení z 25. marca 2020 navrhol dovolanie žalovaného ako nedôvodné zamietnuť.

4.1. Vo svojom vyjadrení žalobca poukázal na to, že odpor proti platobnému rozkazu nebol podpísaný dvomi konateľmi žalovaného, čím nebol dodržaný určený spôsob konania v mene žalovaného, ktorý je zapísaný v obchodnom registri. Ak je v rámci spôsobu konania za právnickú osobu vyžadovaný úkon dvoch, prípadne viacerých osôb v postavení štatutárneho orgánu, je nevyhnutné, aby tento úkon za právnickú osobu vykonali všetky takto určené osoby v súlade so zápisom spôsobu konania v obchodnom registri. Dôsledkom nedodržania spôsobu konania štatutárneho orgánu je absolútna neplatnosť právneho úkonu pre jeho rozpor so zákonom.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“), ako súd dovolací (podľa § 35 C. s. p.), po zistení, že dovolanie podal včas žalovaný zastúpený advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.), dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na odôvodnenie tohto záveru dovolací súd uvádza nasledovné:

6. Z obsahu dovolania je zrejmé, že žalovaný ako spoločnosť s ručením obmedzeným nesúhlasí s rozhodnutiami súdov nižšej inštancie, ktorými odmietli odpor proti platobnému rozkazu, ktorý v mene žalovaného podpísal jeden konateľ, ako odpor podaný neoprávnenou osobou. Preto bolo úlohou dovolacieho súdu posúdiť, či postup konajúcich súdov bol správny, alebo naopak nesprávny, ktorý by mal za následok odopretie prístupu žalovaného k spravodlivosti, čím by bola založená prípustnosť jeho dovolania podľa § 420 písm. f/ C. s. p.

6.1. Vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 420 C. s. p. dovolací súd (aj vzhľadom na nesprávne poučenie uvedené v uznesení krajského súdu o neprípustnosti dovolania) poukazuje na to, že rozhodnutie o odmietnutí odporu predstavuje uznesenie o odmietnutí podania vo veci samej (k tomu vid' aj ustanovenie § 123 ods. 1 C. s. p.). Vzhľadom na uvedené dovolací súd uvádza, že rozhodnutím, ktorým konanie končí a proti ktorému je za podmienok uvedených v ustanovení § 420 C. s. p. prípustné dovolanie, je tiež uznesenie odvolacieho súdu potvrdzujúce uznesenie súdu prvej inštancie o odmietnutí odporu proti platobnému rozkazu (k tomu vid' aj R 69/2018).

6.2. Naopak pokiaľ ide o dovolateľom označenú prípustnosť jeho dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., dovolací súd poukazuje na znenie ustanovenia § 421 ods. 2 C. s. p., v zmysle ktorého dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/ C. s. p. [t. j. vrátane uznesenia o odmietnutí podania vo veci samej (teda aj odporu proti platobnému rozkazu) podľa § 357 písm. b/ C. s. p. - pozn. odvolacieho súdu]. Prípustnosť dovolania žalovaného podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. v rozhodovanej veci nie je daná.

7. Vo vzťahu k namietanej vade zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C. s. p. dovolací súd konštatuje, že konanie pred odvolacím súdom (a ani pred súdom prvej inštancie) nie je poznačené žalovaným namietanou vadou zmätočnosti, a to s poukazom na znenie ustanovenia § 72 C. s. p., podľa ktorého na konanie právnickej osoby pred súdom sa použijú ustanovenia osobitného predpisu o konaní za právnickú osobu.

7.1. Ustanovenie § 72 C. s. p. tak odkazuje na hmotnoprávnou úpravu konania za právnickú osobu, ktorá sa tak aplikuje aj v civilnom procese. Touto hmotnoprávnou úpravou sa rozumie predovšetkým ustanovenie § 20 ods. 1 Občianskeho zákonníka, na ktoré v prípade obchodných spoločností a družstva nadväzujú ustanovenia § 13 a nasl. Obchodného zákonníka, resp. ustanovenia Obchodného zákonníka upravujúce štatutárne orgány jednotlivých obchodných spoločností a družstva.

8. Podľa § 20 ods. 1 Občianskeho zákonníka, právne úkony právnickej osoby vo všetkých veciach robia tí, ktorí sú na to oprávnení zmluvou o zriadení právnickej osoby, zakladacou listinou alebo zákonom (štatutárne orgány).

8.1. Podľa § 13 ods. 1 druhá veta Obchodného zákonníka, právnická osoba koná štatutárnym orgánom alebo za ňu koná zástupca.

8.2. Ustanovenia tohto zákona o jednotlivých obchodných spoločnostiach a o družstve určujú štatutárny orgán, ktorého konanie je konaním podnikateľa (ods. 2).

8.3. Podľa § 133 ods. 1 Obchodného zákonníka, štatutárnym orgánom spoločnosti je jeden alebo viac konateľov. Ak je konateľov viac, je oprávnený konať v mene spoločnosti každý z nich samostatne, ak spoločenská zmluva neurčuje inak.

9. Dovolací súd zároveň poukazuje na doktrínálne závery k citovaným zákonným ustanoveniam a ku konaniu v mene právnickej osoby, z ktorých vyplýva nasledovné:

9.1. Slovenský právny poriadok vychádza z konceptu priameho konania štatutárneho orgánu v mene právnickej osoby (či už súkromného alebo verejného práva). Zákon ustanovuje, ktorý orgán je štatutárnym orgánom právnickej osoby. Zákon v určitých prípadoch umožňuje, aby bol dohodnutý aj spôsob, ako budú členovia štatutárneho orgánu navonok vystupovať a svojim konaním zaväzovať právnickú osobu napríklad vymedzením počtu členov, potrebných na urobenie určitého právneho úkonu (napríklad tak, že musia konať vždy aspoň dvaja členovia štatutárneho orgánu). Ak tieto podmienky splnené nie sú a koná člen štatutárneho orgánu samostatne, ešte nemusí ísť o neplatný právny úkon, ak oprávnenie konajúceho člena orgánu konať v mene spoločnosti vyplýva z iných právnych noriem (napr. podľa § 15 alebo 16 Obchodného zákonníka) [k tomu vid' aj CSACH, K. In: ŠTEVČEK, M., DULAK, A., BAJANKOVÁ, J., FEČÍK, M., SEDLAČKO, F., TOMAŠOVIČ, M. a kol. Občiansky zákonník. Komentár. C. H. Beck: Praha, 2015, s. 120].

9.2. Konanie podnikateľa - právnickej osoby má svoj súkromnoprávny základ v Občianskom zákonníku, ktorý podľa úpravy de lege lata vychádza z tzv. teórie reality právnických osôb. Právnické osoby majú v zmysle tejto základnej úpravy (§ 18 ods. 1, § 19a ods. 1 Občianskeho zákonníka) spôsobilosť mať práva a povinnosti (právnú subjektivitu) a rovnako aj spôsobilosť nadobúdať práva a povinnosti (spôsobilosť

na právne úkony). Spôsobilosť nadobúdať vlastnými úkonmi práva a povinnosti môže byť obmedzená len zákonom. Na takto vymedzenú spôsobilosť právnických osôb - podnikateľov na právne úkony, nadväzuje norma určujúca, kto v mene právnickej osoby prejaví vôľu tejto právnickej osoby právne relevantným spôsobom. Občiansky zákonník označuje osoby, ktoré sú oprávnené vo všetkých veciach (väzba na všeobecné vymedzenie spôsobilosti na právne úkony s vyššie vymedzenými odchýlkami) konať priamo v mene právnickej osoby ako „štatutárne orgány“. Tento pojem, ktorý je v zmysle ustanovenia § 20 ods. 1 Občianskeho zákonníka legislatívnou skratkou vymedzenou v Občianskom zákonníku, preberá Obchodný zákonník v dikcii § 13 ods. 1 a ods. 2, čo sa týka ich oprávnenia konať navonok v mene spoločnosti, s tým, že pri jednotlivých druhoch obchodných spoločností a družstva špecifikuje označenie štatutárneho orgánu, vymedzuje jeho podstatu ako kolektívneho alebo individuálneho orgánu (prípadne ponecháva túto otázku na vôľu spoločníkov, napr. v spoločnosti s ručením obmedzeným) a dispozitívne ustanovuje spôsob konania v mene spoločnosti (samostatne alebo spoločne aspoň dvaja) a v družstve nariaďuje konanie aspoň dvoch členov predstavenstva pri úkonoch, ktoré ex lege majú mať písomnú formu (k tomu vid' aj PATAKYOVÁ, M. In: PATAKYOVÁ, M. a kol. Obchodný zákonník. 4. vydanie. C. H. Beck: Bratislava, 2013, s. 50-51).

9.3. Štatutárnym orgánom spoločnosti s ručením obmedzeným môže byť jeden konateľ ako individuálny štatutárny orgán alebo viac konateľov ako kolektívny štatutárny orgán. Jediný konateľ ako individuálny štatutárny orgán tento koná v mene spoločnosti vo všetkých veciach v neobmedzenom rozsahu vo vzťahu k tretím osobám. V prípade existencie viacerých konateľov ako kolektívneho štatutárneho orgánu je nevyhnutné určiť spôsob konania v mene spoločnosti. Spôsob konania znamená určenie ako kolektívny orgán, ktorý je tvorený niekoľkými konateľmi, prejavuje vôľu právnickej osoby navonok vo vzťahu k tretím osobám. Spôsob konania štatutárneho orgánu je povinne zapisovaným údajom do obchodného registra [§ 2 ods. 1 písm. e/ zákona o obchodnom registri] a je zároveň obligatórnou náležitosťou spoločenskej zmluvy podľa § 110 ods. 1 písm. e/. Spôsob konania v mene spoločnosti pri viacerých konateľoch je upravený dispozitívnym ustanovením odseku 1. V zmysle tejto úpravy, ak je konateľov viac, je oprávnený konať v mene spoločnosti každý z nich samostatne, pokiaľ spoločenská zmluva neurčuje spôsob konania inak. Zákon predpokladá, že každý z viacerých konateľov koná samostatne v mene spoločnosti. Spoločenská zmluva môže upraviť spôsob konania v jej mene aj inak. Spôsob konania v mene spoločnosti teda znamená, či v mene spoločnosti je oprávnený konateľ každý jeden z viacerých konateľov samostatne, resp. všetci konatelia spoločne alebo len niektorí z konateľov spoločne, ktorí sú určení v spoločenskej zmluve. Spôsobom konania v mene spoločnosti sa prejavuje vôľa právnickej osoby navonok voči tretím osobám, a to v zmysle ustanovenia Obchodného zákonníka a podľa úpravy v spoločenskej zmluve. Nedodržanie spôsobu konania v mene spoločnosti môže v konečnom dôsledku viesť ku neplatnosti právneho úkonu, pretože vôľa právnickej osoby navonok voči tretím osobám nebola prejavovaná zákonom predpokladaným spôsobom, t. j. určeným spôsobom konania v mene spoločnosti. Určenie spôsobu konania v mene spoločnosti napr. tak, že konajú v jej mene dvaja konatelia spoločne nie je obmedzením konateľského oprávnenia podľa § 133 ods. 3, ale je určením spôsobu konania v mene spoločnosti, t. j. určením spôsobu prejavu vôle právnickej osoby navonok voči tretím osobám. Ak v zmysle úpravy spoločenskej zmluvy za spoločnosť konajú dvaja konatelia spoločne a právny úkon bude uskutočnený vo vzťahu ku tretej osobe len jedným z dvoch konateľov, potom nebol dodržaný určený spôsob konania v mene spoločnosti. Vôľa spoločnosti nebola prejavovaná navonok určeným spôsobom konania a jednalo by sa o spôsob konania v rozpore s úpravou § 133 ods. 1 (k tomu vid' aj BLAHA, M. In: PATAKYOVÁ, M. a kol. Obchodný zákonník. 4. vydanie. C. H. Beck: Bratislava, 2013, s. 557-558).

10. Rovnako tak dáva dovolací súd v súvislosti s konaním jediného konateľa v prípade viacčlenného štatutárneho orgánu, keď má konať spoločne viacero jeho členov, do pozornosti uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“ v príslušnom gramatickom tvare) zo 14. júla 2009, sp. zn. I. ÚS 198/09, v ktorom ústavný súd skonštatoval, že „konanie podnikateľov upravuje Obchodný zákonník, ktorý v § 13 ods. 1 ustanovuje, že právnická osoba koná štatutárnym orgánom. Podľa § 133 ods. 1 Obchodného zákonníka štatutárnym orgánom spoločnosti s ručením obmedzeným je jeden alebo viac konateľov. Ak je konateľov viac, je oprávnený konať v mene spoločnosti každý z nich samostatne, ak spoločenská zmluva neurčuje inak. Podľa § 110 ods. 1 písm. e/ Obchodného zákonníka spoločenská zmluva musí obsahovať aj spôsob, akým konatelia konajú v mene spoločnosti. Podľa výpisu z

obchodného registra sťažovateľky s účinnosťou od 10. marca 2004 v mene sťažovateľky konajú vždy všetci konatelia spoločne. Počet konateľov každej spoločnosti s ručením obmedzeným, ako aj spôsob ich konania v mene spoločnosti určujú výhradne spoločníci v spoločenskej zmluve, resp. spoločník v zakladateľskej listine. Bezvýnimočné spoločné konanie všetkých konateľov ustanovené zakladateľskou listinou sťažovateľky je teda prejavom suverénnej a slobodnej vôle spoločníka sťažovateľky, aby konatelia pri právnych úkonoch, ktorými zaväzujú spoločnosť, konali práve tak, ako to spoločník vyjadril v zakladateľskej listine.“ Na predmetných záveroch zotrval ústavný súd aj v náleze z 26. novembra 2019, sp. zn. I. ÚS 191/2019 (k tomu v podrobnostiach viď body 82. a 83. odôvodnenia uvedeného nálezu).

11. Pre posúdenie, či je dovolanie žalovaného prípustné, alebo nie, je potrebné si uvedomiť, že vôľa právnickej osoby sa navonok prejavuje konaním fyzických osôb oprávnených konať v jej mene. Predmetné konštatovanie platí tak v rovine hmotného práva, ako aj v rovine práva procesného vzhľadom na odkaz obsiahnutý v ustanovení § 72 C. s. p.

11.1. Uvedené znamená, že v prípade konania osôb oprávnených konať v mene právnickej osoby ako štatutárny orgán, musí byť dodržaný zákonom (spoločenskou zmluvou alebo stanovami) určený spôsob konania fyzických osôb, aby bolo možné dospieť k záveru, že konanie určitej fyzickej osoby (vykonávajúcej pôsobnosť štatutárneho orgánu) v čase jej konania predstavuje prejav vôle právnickej osoby. Len pre úplnosť dovolací súd uvádza, že predmetné konštatovanie sa týka dodržania minimálneho počtu osôb vykonávajúcich pôsobnosť viacčlenného štatutárneho orgánu pri konaní v mene právnickej osoby a nemožno ho automaticky vzťahovať aj na prípadné formálne nedostatky, akými sú neuvedenie mena alebo funkcie konajúcej osoby, ak je zrejmé, aká osoba a v akom postavení listinu podpísala (k tomu viď aj R 33/2001 a obdobne aj uznesenie najvyššieho súdu zo 16. júla 2019, sp. zn. 3Obo/9/2019, bod 30. jeho odôvodnenia), prípadne neprípojenie pečiatky spoločnosti, hoci je takáto podmienka zapísaná pri spôsobe konania štatutárneho orgánu v obchodnom registri a podobne.

11.2. V prípade obchodných spoločností a družstiev to znamená, že za prejav vôle obchodnej spoločnosti (alebo družstva) možno považovať len také konanie štatutárneho orgánu, ktoré zodpovedá zápisu v obchodnom registri predstavujúce povinne zapisovaný údaj do obchodného registra. Predmetné konštatovanie znamená, že pokiaľ má obchodná spoločnosť viacčlenný štatutárny orgán, a zákon, prípadne spoločenská zmluva alebo stanov vyžadujú, aby spoločne v mene spoločnosti konal určitý počet členov štatutárneho orgánu, musí byť dodržaný zapísaný spôsob konania v mene právnickej osoby stanoveným počtom členov štatutárneho orgánu, aby sa jednalo o konanie právnickej osoby (ak nie je v prípade viacčlenného štatutárneho orgánu stanovené, že každý člen štatutárneho orgánu môže konať v mene právnickej osoby samostatne - pozn. dovolacieho súdu).

11.3. V opačnom prípade - teda v situácii, kedy v prípade povinného spoločného konania viacerých členov štatutárneho orgánu, koná len jeden člen štatutárneho orgánu - sa nejedná o prejav vôle právnickej osoby a nejde tak o právny úkon právnickej osoby, ale výlučne sa jedná o úkon tej fyzickej osoby, ktorá daný úkon (hoc tvrdiac, že koná za právnickú osobu) uskutočnila [okrem prípadu, ak by konanie určitej osoby spadalo pod zákonné zastúpenie (k tomu viď napr. ustanovenia § 15 a § 16 Obchodného zákonníka), prípadne pod zmluvné zastúpenie - pozn. dovolacieho súdu]. V takejto situácii je totiž významné posúdenie, či konanie konkrétnej osoby v mene právnickej osoby ako jej štatutárneho orgánu zodpovedá vôli spoločníkov obsiahnutej v spoločenskej zmluve a tomu zodpovedajúcemu povinne zapisovanému údaju do obchodného registra.

12. Ak však určitá osoba vystupuje ako štatutárny orgán obchodnej spoločnosti (t. j. sama sa výslovne označí na listine napr. ako konateľ) - hoci jej konanie nezodpovedá určenému spôsobu konania za spoločnosť - neprichádza do úvahy skúmanie, či nemohla vystupovať v mene spoločnosti v inom postavení, napr. v postavení zákonného zástupcu podľa § 15 Obchodného zákonníka, keďže jednak to odporuje samotnému uvedeniu toho, v akom postavení mala táto osoba konať, a zároveň ide o porušenie pravidla štyroch očí (tu dovolací súd opätovne poukazuje na nález ústavného súdu z 26. novembra 2019, sp. zn. I. ÚS 191/2019, konkrétne závery vyslovené v bodoch 82. až 86. jeho odôvodnenia).

12.1. Len na okraj dovolací súd v tejto súvislosti uvádza, že rovnako by bolo neprípustné, ak by v prípade povinného spoločného konania dvoch alebo viacerých členov štatutárneho orgánu, jeden (prípadne viacerí) z členov štatutárneho orgánu splnomocnil ďalšieho člena štatutárneho orgánu, aby v

prípade konania v mene spoločnosti tento člen štatutárneho orgánu konal ako zástupca iného člena štatutárneho orgánu [a teda sčasti by konal sám ako člen štatutárneho orgánu, napr. ako jeden z konateľov, a sčasti ako zástupca druhého člena štatutárneho orgánu, t. j. zástupca iného konateľa (k tomu vid' body 83. a 84 odôvodnenia nálezu ústavného súdu z 26. novembra 2019, sp. zn. I. ÚS 191/2019)]. Nanajvýš by bolo prípustné, ak by spoločnosť (pri dodržaní ustanoveného spôsobu konania v mene spoločnosti zapísaného v obchodnom registri) udelila plnú moc jednému z členov štatutárneho orgánu na individuálny úkon, ktorý by konal ako zástupca spoločnosti na základe plnomocenstva (podľa § 31 ods. 1 Občianskeho zákonníka, resp. v procesnej rovine podľa § 89 ods. 1 C. s. p.). Predmetné závery sa týkajú aj prípadného udeľovania splnomocnení advokátom na zastupovanie v konaní právnickými osobami. V prípade, ak je splnomocnenie na zastupovanie v konaní udelené štatutárnym orgánom právnickej osoby, musia v súlade s ustanovením § 72 C. s. p. (v nadväznosti na hmotnoprávnu úpravu obsiahnutú v Občianskom zákonníku, resp. v Obchodnom zákonníku) splnomocnenie udeliť členovia štatutárneho orgánu spôsobom zodpovedajúcim ustanovenému spôsobu konania v mene právnickej osoby. Samozrejme však nie je vylúčené, aby splnomocnenie na zastupovanie v konaní za právnickú osobu udelil napr. poverený zamestnanec právnickej osoby (prípadne vnútornými predpismi právnickej osoby určený jej člen) v zmysle ustanovenia § 20 ods. 2 Občianskeho zákonníka, resp. § 15 ods. 1 Obchodného zákonníka (k tomu vid' aj uznesenie najvyššieho súdu z 26. júna 2018, sp. zn. 10Bdo/28/2017, bod 31. odôvodnenia, resp. uznesenie najvyššieho súdu z 15. októbra 2018, sp. zn. 30Bdo/24/2018, ako aj bod 57. odôvodnenia nálezu ústavného súdu z 26. novembra 2019, sp. zn. I. ÚS 191/2019). Takéto oprávnenie konania za právnickú osobu však musí právnická osoba (resp. fyzická osoba konajúca za ňu) v súdnom konaní preukázať (napr. predložením pracovnej zmluvy alebo vnútorného predpisu právnickej osoby, z ktorého takéto oprávnenie vyplýva).

13. Zároveň dovolací súd dáva do pozornosti, že právna úprava vychádza z priameho konania štatutárneho orgánu v mene právnickej osoby [t. j. štatutárny orgán nie je zástupcom právnickej osoby - na rozdiel od koncepcie upravenej v českom práve (§ 151 ods. 1 Občianskeho zákonníku), podľa ktorej členovia (štatutárneho) orgánu právnickej osoby sú zástupcami právnickej osoby].

13.1. Uvedené znamená, že konaním štatutárneho orgánu sa prejavuje vôľa právnickej osoby navonok. Preto pri posudzovaní, či sa v skutočnosti jedná o vôľu právnickej osoby, resp. či tento prejav má vady, je potrebné vychádzať zo skutočností, ktoré boli v čase uskutočnenia tohto prejavu. Ak v prípade konania jedného člena štatutárneho orgánu právnickej osoby nebol dodržaný predpísaný spôsob konania v jej mene (napr. vyžadovalo sa spoločné konanie dvoch členov štatutárneho orgánu), sa musí vychádzať z tohto stavu a nie je prípustné prihliadať na skutočnosti, ktoré nastanú neskôr (napr. keď druhý člen štatutárneho orgánu konanie iného člena dodatočne schváli). Keďže ide o priame konanie v mene právnickej osoby, neprichádza - na rozdiel od zastúpenia (k tomu vid' § 33 ods. 2 Občianskeho zákonníka) - do úvahy ratihabícia tohto konania.

14. Vyššie uvedené úvahy bol dovolací súd povinný zohľadniť pri posúdení, či pri podávaní odporu proti platobnému rozkazu okresného súdu z 31. januára 2018, č. k. 30Cb/126/2017-33 bol dodržaný spôsob konania v sporovom konaní za právnickú osobu (za žalovaného) podľa ustanovenia § 72 C. s. p. a či konajúce súdy postupovali správne, ak odpor odmietli (ako odpor podaný neoprávnenou osobou).

15. V posudzovanej veci nebolo sporné, že konateľmi žalovaného boli v rozhodnom období (vo februári 2018) Ing. E. M. a Y. I., ktorí v zmysle zápisu uvedeného v obchodnom registri boli povinní konať v mene žalovaného spoločne. Rovnako tak nebolo sporné, že odpor (bez uvedenia dátumu - pozn. dovolacieho súdu) proti platobnému rozkazu z 31. januára 2018 odovzdaný na poštovú prepravu dňa 21. februára 2018 podal a podpísal (za žalovaného) len konateľ Y. I..

16. Dovolací súd v zhode so súdom prvej inštancie a aj s odvolacím súdom konštatuje, že pri podaní odporu proti platobnému rozkazu nebol dodržaný predpísaný spôsob konania štatutárneho orgánu za žalovaného (za spoločnosť s ručením obmedzeným), keď v rozpore s ustanovením § 133 ods. 1 v spojení s § 110 ods. 1 písm. e/ Obchodného zákonníka a s ustanovením § 2 ods. 1 písm. e/ zákona o obchodnom registri mal v mene žalovaného podať odpor len konateľ Y. I., hoci na konanie v mene

žalovaného sa vyžadovalo spoločné konanie obidvoch konateľov Ing. E. M. a Y. I..

16.1. Keďže nebol dodržaný spôsob konania v mene žalovaného podľa jednotlivých ustanovení Obchodného zákonníka, nebol dodržaný ani zákonom predpísaný spôsob konania za právnickú osobu podľa § 72 C. s. p. Predmetná skutočnosť znamená, že odpor podaný Y. I. dňa 21. februára 2018 nie je možné považovať za podanie vo veci samej (za procesný úkon) uskutočnený žalovaným ako spoločnosťou s ručením obmedzeným. Preto je podľa právneho názoru dovolacieho súdu správny záver, že odpor proti platobnému rozkazu z 21. februára 2018 nebol podaný oprávnenou osobou, čo predstavuje zákonný dôvod pre odmietnutie odporu podľa ustanovenia § 267 ods. 2 písm. b/ C. s. p. V súlade s predmetným zákonným ustanovením okresný súd odpor uznesením z 21. decembra 2018, č. k. 30Cb/126/2017-50 odmietol, s čím sa stotožnil aj krajský súd pri postupe podľa ustanovenia § 387 ods. 2 C. s. p. v dovolaní napadnutom uznesení.

16.2. Na to, aby bolo možné považovať odpor za odpor podaný žalovaným (a za konanie za žalovaného podľa § 72 C. s. p.), musel by byť podaný a podpísaný obidvomi konateľmi žalovaného (t. j. Ing. E. M. a Y. I.). Dovolací súd opätovne zvyrazňuje (viď body 9.3. a 11.1. vyššie), že pre to, aby bolo možné považovať určitý prejav za prejav vôle žalovaného ako spoločnosti s ručením obmedzeným, musel by byť uskutočnený všetkými osobami, ktoré sú oprávnené konať v mene spoločnosti ako štatutárny orgán spoločne v súlade so zápisom uvedeným v obchodnom registri. Tým, že odpor proti platobnému rozkazu bol podaný len jedným konateľom, hoci podľa spoločenskej zmluvy žalovaného a tomu zodpovedajúcemu povinnému zápisu v obchodnom registri bolo povinné konanie obidvoch konateľov žalovaného, odpor podaný dňa 21. februára 2018 nie je možné považovať za prejav vôle žalovaného, ale za prejav vôle osoby, ktorá odpor podala, t. j. za prejav vôle Y. I..

16.3. Dovolací súd pre komplexnosť uvádza, že do úvahy neprichádzalo ani posudzovanie, či Y. I. nemohol konať za žalovaného ako zákonný zástupca (napr. podľa § 15 Obchodného zákonníka) - hoci žalovaný v priebehu sporu predmetnú argumentačnú líniu konajúcim súdom nepredostrel - keďže v podanom odpore sa Y. I. jednoznačne označil za konateľa obchodnej spoločnosti BEL - TRADE s.r.o. (t. j. žalovaného) [k tomu v podrobnostiach viď právne úvahy vyslovené dovolacím súdom v bode 12. vyššie].

17. Podľa názoru dovolacieho súdu nemôže obstať tvrdenie dovolateľa, že súdy nižšej inštancie boli povinné postupovať podľa § 161 ods. 3 C. s. p. Predmetné ustanovenie sa týka postupu súdu výlučne v situácii, kedy nie sú splnené procesné podmienky, ktoré sú odstrániteľné, na iné situácie ho však vzťahovať nemožno.

17.1. Medzi nedostatok procesných podmienok, ktoré možno odstrániť, sa podľa doktríny zaraďuje:

I. nedostatok vecnej, funkčnej alebo kauzálnej príslušnosti súdu;

II. strata procesnej subjektivity strany v začatom konaní, ak možno v konaní pokračovať s právnym nástupcom;

III. nedostatok procesnej spôsobilosti strany v plnom rozsahu (týkajúcej sa fyzickej osoby, ktorá sa odstraňuje postupom podľa ustanovení § 68 a § 69 C. s. p.);

IV. nedostatok zastúpenia v sporoch podľa § 90 C. s. p. a

V. nesplnenie poplatkovej povinnosti (k tomu viď aj KOTRECOVÁ, A., In: ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. C. H. Beck: Praha, 2016, s. 611).

17.2. Nedodržanie postupu konania za právnickú osobu nemožno považovať za nedostatok procesnej podmienky, ktorý možno odstrániť postupom podľa ustanovenia § 161 ods. 3 C. s. p., ako je uvedené vyššie. Jednak dovolací súd opätovne zvyrazňuje, že konanie štatutárneho orgánu v mene právnickej osoby nemožno stotožňovať so zastúpením (viď bod 13. vyššie), kedy by teoreticky prichádzalo do úvahy posúdenie, či sa nejedná o nedostatok procesnej podmienky, ale zároveň ide o pochybenie na strane samotnej právnickej osoby, respektíve fyzickej osoby, ktorá mala konkrétne podanie (v danom prípade odpor proti platobnému rozkazu) v mene právnickej osoby uskutočniť (k tomu viď v podrobnostiach aj body 19.1., 19.2., 19.3. a 20. nižšie).

17.3. V danom prípade tak nemôže obstať námietka žalovaného, že povinnosťou súdov nižšej inštancie bolo odstraňovať nedostatok procesnej podmienky, keďže sa nejedná o nedostatok procesnej podmienky. Osobitne dovolací súd uvádza, že nesprávne tvrdenie dovolateľa, že konajúce súdy mali pred samotným odmietnutím odporu odstrániť nedostatok v podobe konania za právnickú osobu

postupom podľa ustanovení § 68 a § 69 C. s. p., keďže predmetné zákonné ustanovenia sa týkajú výlučne odstránenia nedostatku spôsobilosti fyzickej osoby konať samostatne pred súdom v plnom rozsahu, ktoré sú na daný spor absolútne nepoužiteľné, keďže žalovaný nie je fyzickou osobou, ale jedná sa o právnickú osobu.

17.4. Len pre úplnosť dovolací súd uvádza, že do úvahy by neprichádzal ani postup podľa § 129 ods. 1 C. s. p., keďže z odporu proti platobnému rozkazu ako podania vo veci samej je zrejmé, kto ho urobil, a to Y. I., konateľ.

18. Ako nedôvodný vyhodnotil dovolací súd aj odkaz dovolateľa na komentár k Civilnému sporovému poriadku s tým, že podľa neho mal okresný súd vykonať dokazovanie za účelom zistenia, či s podaním odporu súhlasil aj druhý konateľ žalovaného a nemal odpor hneď odmietnuť.

18.1. Pokiaľ ide o samotný názor prezentovaný v komentári, úlohou dovolacieho súdu nie je v tomto konaní posúdiť správnosť alebo nesprávnosť tohto názoru. Avšak dovolací súd poukazuje na samotný publikovaný názor, z ktorého vyplýva nasledovné: „osobou oprávnenou na podanie odporu je žalovaný. To, či odpor podala oprávnená fyzická osoba, nie je v zásade žiaden väčší problém zistiť. Omnoho väčší problém môže nastať, ak súd po podaní odporu zástupcom fyzickej osoby nebude mať jednoznačne preukázané jej oprávnenie na takýto úkon. V takom prípade súd odpor automaticky neodmietne, ale vykoná dokazovanie za účelom zistenia oprávnenia tejto konkrétnej osoby na podanie odporu. Rovnako bude súd postupovať, ak bude mať akékoľvek pochybnosti o oprávnení osoby, ktorá odpor podala za právnickú osobu, ak bude táto osoba odlišná od jej štatutárneho zástupcu. Iba ak súd ani po vykonanom dokazovaní (vyžiadaní si príslušných listín - splnomocnení, poverení) nebude mať za preukázané, že odpor podala oprávnená osoba, odpor uznesením odmietne“ (k tomu viď aj TKÁČOVÁ, B., In: ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. C. H. Beck: Praha, 2016, s. 992).

18.2. Z predmetného názoru je zrejmé, že žalovaným v dovolaní prezentovaný postup by mohol prichádzať do úvahy v situácii, ak by odpor podal zástupca fyzickej osoby a k odporu by nebolo pripojené splnomocnenie (prípadne iný doklad preukazujúci, že osoba, ktorá odpor podala, je zákonným alebo zmluvným zástupcom žalovaného - fyzickej osoby), alebo ak odpor podala za právnickú osobu osoba odlišná od jej štatutárneho zástupcu (t. j. zástupca na základe splnomocnenia, zákonný zástupca podľa § 15 Obchodného zákonníka, prípadne poverený zamestnanec právnickej osoby). V rozhodovanom spore o taký prípad však nejde, keďže odpor podal jeden konateľ žalovaného. V tejto súvislosti je potrebné si uvedomiť zásadný rozdiel medzi formálnym pochybením „zástupcu“ v podobe nepriloženia riadne udeleného splnomocnenia alebo poverenia, kedy by mohla byť „sankcia“ v podobe automatického odmietnutia odporu súdom neprímerane prísna, a konaním štatutárneho orgánu právnickej osoby, ktoré je v rozpore s ustanoveným a v obchodnom registri zapísaným spôsobom konania v mene právnickej osoby, ktorým sa má prejaviť vôľa samotnej právnickej osoby.

19. Dovolací súd pri posudzovaní (ne)správnosti postupu súdov nižšej inštancie, ktorý viedol k odmietnutiu odporu podanému konateľom Y. I., nesúhlasí ani s tvrdením dovolateľa, že súhlas druhého konateľa s podaním odporu mohol byť doplnený aj dodatočne, a že v odvolacom konaní predložené čestné vyhlásenie druhého konateľa Ing. E. M., ktorý mal súhlasiť s podaným odporom, zhojilo nedostatok posudzovaného procesného úkonu (odporu podaného jedným konateľom).

19.1. V prípade štatutárneho orgánu sa jedná o priame konanie v mene spoločnosti, a nie o konanie zástupcu za spoločnosť, a preto neprichádza do úvahy ratihabícia tohto konania, ako je tomu v prípade konania zástupcu bez plnomocenstva, resp. v prípade prekročenia oprávnenia splnomocnenca konať za splnomocniteľa podľa § 33 ods. 2 Občianskeho zákonníka (rovnako aj bod 13.1. vyššie), a to ani analogicky. Uvedené znamená, že dodatočné vyslovenie súhlasu druhého konateľa žalovaného Ing. E. M. s odporom podaným konateľom Y. I. obsiahnuté v čestnom vyhlásení tvoriacom súčasť odvolania žalovaného proti uzneseniu okresného súdu o odmietnutí odporu nemohlo „zhojiť“ porušenie predpísaného konania štatutárneho orgánu za žalovaného v čase podania predmetného odporu. Takéto dodatočné vyslovenie súhlasu druhého člena štatutárneho orgánu pri nedodržaní predpísaného spôsobu konania štatutárneho orgánu v mene spoločnosti nemôže pôsobiť spätne ku dňu tohto konania (v danom prípade ku dňu podania odporu), a to aj s poukazom na skutočnosť, že konanie štatutárneho orgánu predstavuje prejav vôle spoločnosti navonok (k tomu viď body 9.3., 11., 13.1. a 18.2. vyššie).

19.2. Z uvedeného je zrejmé, že o prejav vôle obchodnej spoločnosti ako právnickej osoby sa môže jednať len vtedy (a od toho okamihu), keď v jej mene koná zákonom, spoločenskou zmluvou alebo stanovami určený počet členov štatutárneho orgánu. V nadväznosti na rozhodovanú vec predmetné konštatovanie znamená, že za prejav vôle žalovaného sa môže jednať len vtedy, ak v mene žalovaného konali obidvaja konatelia žalovaného a až od okamihu, keď navonok konali obidvaja konatelia žalovaného, možno toto konanie považovať za konanie žalovaného ako obchodnej spoločnosti (v takom prípade by však nebola dodržaná zákonná lehota podľa ustanovenia § 265 ods. 1 C. s. p. na podanie odporu proti platobnému rozkazu - pozn. dovolacieho súdu).

19.3. V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje aj znenie ustanovenia § 135a ods. 1 Obchodného zákonníka a na povinnosť konateľov vykonávať svoju pôsobnosť s odbornou starostlivosťou a v súlade so záujmami spoločnosti, do ktorej možno okrem iného zahrnúť aj povinnosť každého z konateľov konať v mene spoločnosti ustanoveným spôsobom s vedomosťou, že ak niektorý z konateľov nebude pri výkone svojej funkcie rešpektovať ustanovený spôsob konania štatutárneho orgánu (t. j. v situácii, keď sa vyžaduje spoločné konanie dvoch konateľov, bude konať jeden konateľ samostatne), nebude možné jeho konanie považovať za konanie v mene spoločnosti s poukazom na znenie ustanovenia § 133 Obchodného zákonníka, a v procesnej rovine v spojení s ustanovením § 72 C. s. p.

20. Dovolací súd na záver dopĺňa, že základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy všeobecný súd nemôže porušiť, ak koná vo veci v súlade s procesno-právnymi predpismi upravujúcimi postupy v civilnom sporovom konaní (II. ÚS 122/05, III. ÚS 591/2013), pričom súdy nižšej inštancie postupovali v spore správne s poukazom na znenie ustanovenia § 72 Civilného sporového poriadku v spojení s ustanovením § 267 ods. 2 písm. b/ C.s.p.

20.1. Dôvodom odmietnutia odporu nebol nesprávny procesný postup súdov nižšej inštancie (ako to tvrdil žalovaný), ale naopak postup jedného z konateľov žalovaného pri podávaní odporu, ktorý nemal oporu v platnej a účinnej právnej úprave, s poukazom na zásadu „ignorantia legis non excusat“, osobitne v situácii, keď je znenie ustanovenia § 72 C. s. p. upravujúce konanie v mene právnickej osoby jasné a jednoznačné (k tomu vid' aj čl. 3 ods. 2 Základných princípov Civilného sporového poriadku). Ak by konatelia žalovaného postupovali pri podaní odporu v súlade so zákonom, k odmietnutiu odporu by nedošlo. Tu nachádza vyjadrenie zásada, že právo patrí bdelym („vigilantibus iura scripta sunt“)

21. Len ako poznámku k tvrdeniu žalovaného obsiahnutému v dovolaní, že súčasná právna úprava konania za právnickú osobu podľa § 72 C. s. p. je chybná s odkazom na skoršiu právnu úpravu, pozornosti dovolacieho súdu neušlo, že takto podaný odpor by nevyhovел ani podľa predchádzajúcej právnej úpravy (a aj za právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 by boli splnené zákonné podmienky pre odmietnutie odporu), podľa ktorej za právnickú osobu v konaní pred súdom konal štatutárny orgán; ak štatutárny orgán tvorí viacero fyzických osôb, koná za právnickú osobu jeho predseda, prípadne jeho člen, ktorý tým bol poverený (§ 21 ods. 1 písm. a/ O. s. p.), keďže ani jeden z konateľov nie je predsedom štatutárneho orgánu žalovaného a žalovaný v priebehu sporu (dokonca ani v dovolacom konaní) nepreukázal a dokonca ani netvrdil, že konateľ Y. I. bol žalovaným poverený na podanie odporu.

22. Vzhľadom k tomu, že konanie pred súdmi nižšej inštancie nebolo poznačené namietanou vadou zmätočnosti uvedenou v ustanovení § 420 písm. f/ C. s. p. a prípustnosť dovolania žalovaného bola vylúčená aj podľa § 421 ods. 2 C. s. p., najvyšší súd dovolanie žalovaného odmietol podľa ustanovenia § 447 písm. c/ C. s. p. ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je procesne prípustné.

23. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 druhá veta C. s. p.).

24. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.